

Izhaja vsako drugo soboto. ☉ Naročnina mesečno 1 dinar. ☉

NAŠA MOČ

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Stari trg šte. 2/I.

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva.

Štev. 10.

Ljubljana, dne 1. junija 1922.

Leto 16.

Na delo.

Delavec je danes še tako pod vplivom bodisi na eni kot na drugi strani, da je sploh nemogoče misliti, da bi bilo njegovo dejansko stanje boljše kot je. Delavec se je oprijel svoje samopomoči delavske strokovne organizacije. Vendar tudi tukaj ne gre kot bi moralo iti. Čuti se, da je on pod vplivom. To pa je najbolj kvarno za njega samega kot za organizacijo. Dokler bo prevladovalo mnenje, da je mogoče pridobiti delavstvo za vsako stvar z dobro namišljenim govorom in se bo delavec temu udal, toliko časa je in bo delavec suženj.

Vsled tega je treba začeti pri korenini. Krščansko socialni delavec kreni na drugo pot, zavrzi preteklost, vrzi hlapčevstvo proč! Hlapčevstvo prevladuje delavske vrste. Tega se mora delavec zavedati. Delavec bi moral dajati inicijativo in tudi sam odločevati. Toda takoj odjenja, če trdi kakšna vplivnejša oseba, da je njeno mnenje boljše kakor delavcev, četudi je delavec v srcu prepričan, da ni tako. Zgodi se lahko, da bo zadeva življenjske važnosti za njega in vendar mu hlapčevstvo ne bo pripustilo, da bi odločno vstrajal pri svoji zahtevi. To je kvarno za delavca bolj kot marsikaj; nič manj kvarno tudi za organizacijo, ki bi tako postopala. Opora in včasih tudi osebe so vzrok hlapčevstvu. Vsled tega proč z osebnostjo in obziri, bodi brezobziren proti vsakomur, tudi proti lastnemu bratu, če spoznaš, da ti dela za preke in skuša škodovati pri tvojem poštem boju za obstanek. Delavec, ki se udeležuje v organizaciji, ne sme poznati nobenega obzira, istotako tudi delavska strokovna organizacija. Ako ga tudi drugi ne, zakaj bi ga delavec. Pripoznanje drugih napram delavcem je izraženo v miloščini in usmiljenju. Delavec pa se mora zavedati, da on ne rabi nobene miloščine, nobenega usmiljenja, temveč pravice. Zato je treba samozavesti! Edino ta mu bo dala moč, ki jo rabi v svojih bojih. Zavedati se mora, da je eden najvažnejših faktorjev države ter da je dovolj močan, da si izbojuje svoje pravo.

Dokler delavec ne bo pršel do tiste samozavesti, da je enako vreden drugim stanovom, vreden enakega življenja kot drugi, toliko časa je in bo suženj.

Treba je prerodenja ven iz preteklosti v boljšo prihodnost, da bo delavec sam vzel v roke krmilo in sam odločeval o svoji usodi. Streti je treba okove, ne samo telesne, temveč tudi duševne, ker potem

bo šele res delavec. Prehovitve v samem sebi in potem pa tudi v svoji strokovni organizaciji. Vodilo pa naj bo: Zvest krščanskim načelom odločno vstrajno brez ozira na levo ali desno proti cilju!

Zadružništvo.

Članstvo. Vsak član strokovne organizacije bodi oženem član I. del. kons. društva. Vendar bodi pri tem omenjeno, da je med članom in članom precejšnja razlika. Član, ki gleda samo na to, kako bi izkoriščal zadrugo, je boljše, da ga ni. Če si član, potem je tvoja dolžnost, da stojiš v vrstah zadrugarjev vedno, ne samo, kadar je kaj poceni za kupiti. Takšen član več škoduje zadrugi kot pa koristi. Če delamo tako, da če dobimo v trgovini 10 vinarjev ceneje, gremo že tja, ter pustimo svojo zadrugo na cedilu. S tem zadrugo uničujemo, trgovce, ki nas izkoriščajo, pa podpiramo. Kadar se bodo cene vstale, ne bo trgovca, ki bi mogel ceneje prodajati kot pa zadruga. Danes pri tej nestalnosti cen je pa nemogoče vsem tistim skokom vedno v pravem času slediti, ker trgovec, ki ima eno samo prodajalno, lahko dela, pri zadrugi, ki ima nad 40 prodajaln, je pa treba sistematičnega dela. Vendar se najdejo še drugi vzroki in nedostatki pri članih. Sliši se zabavljanja. Kdor zabavlja, dobro če je utemeljeno; pač pa pravi član ne bo zabavljal, temveč vodstvo zadruge opozoril. Če bo vodstvo opozorjeno na kakšen nedostatek, ki se je pokazal tu ali tam, bo dotičnemu hvaležno, ki bo nedostatek prijavil. Vsled tega si prizadevajmo, da postanemo res pravi člani naše delavske konsumne organizacije, da ne bomo samo gledali kako bi izkoriščali, temveč tudi kako bi pomagali do največjega prospeha zadruge.

Čim večja bo moč delavskega zadružništva, tem večja moč delavstva. Samo če bomo gospodarsko močni, se bomo lahko ustavljali brezvestnemu kapitalizmu.

Sam sebi nosi dobiček,

kdor kupuje v lastni zadrugi. Kdor še ni član I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, ki ima svoje prodajalne v vseh večjih krajih Slovenije, naj takoj pristopi! Kjer ni prodajalne, naj se člani za njo pobrigajo pri vodstvu v Ljubljani, Kongresni trg šte. 2. — Pristopnina 10 K, delež 100 K, jamstvo dvojno!

STROKOVNA ZVEZA VINIČARJEV IN KMETSKIH DELAVCEV.

S. Z. V. K. D. ima svoj sedež v Ljutomeru. Tajništvo vodi tov. Šut. Viničarji in kmetski delavci, S. Z. V. K. D. je edina prava in res vaša organizacija. V težkem položaju, v katerem se nahajate, je edina rešitev, da se oprimate svoje organizacije. Pred očmi pa je treba imeti, da vprašanje viničarjev in kmetskih delavcev se ne da kar čez noč rešiti. Treba je vstrajnega sistematičnega dela, ki pa je mogoče samo s pomočjo skupnega članstva. Vsak član naj se tega zaveda ter po svojih močeh dela na to, da bo sleherni viničar in kmetski delavec član Stropovne zveze viničarjev in kmetskih delavcev.

STROKOVNA ZVEZA DELAVSTVA SEZONSKE IN DOMAČE OBRTI.

V sredo dne 7. junija t. l. se vrši ustanovni občni zbor naše zveze v Mengšu ob 7. uri zvečer v Društvenem domu.

Vse skupine naj v smislu pravil pošljejo zanesljivo svoje delegate.

Letos smo imeli priliko spoznati kako nujno potrebna nam je organizacija, katero bomo sami upravljali ni vodili.

Velike naloge čakajo bodoče načelstvo, ker od njih dela in nas samih je odvisno, kakšen bo naš položaj v prihodnji sezoni.

Naša skrb bo, da nihče ne stopi v jeseni v delo, predno ne bo organiziran v svoji strokovni organizaciji.

Iz organizacij.

Boj upokojenecv trb. prem. družbe za obstanek.

Društvo upokojenecv trboveljske premogokopne družbe v Tubovljah je izročilo g. kr. namestniku Ivanu Hribarju o priliki njegovega poseta v Trbovljah naslednjo spomenico:

G. kraljevi namestnik Ivan Hribar.

Upokojeneci trboveljske premogokopne družbe se obračamo na Vas gosp. kraljevi namestnik z uljudno prošnjo, — gre se namreč za naš obstanek in po večini skoro za življenje; prosili smo že razne nižje oblasti, a brez posebnega uspeha, — zato se sedaj v skrajni sili obračamo na Vas gospod. kraljevi namestnik, kot zastopnika vrhovne uprave v deželi in Vas najuljudneje prosimo, da nam pripomorete do pravice in — življenja!

Naše razmere so sledeče:

Pokojnina znaša mesečno za upokojenca od 16.— do 40.— K, za upokojenke 12.— do 15.— K, za vdove 5.— do 10.— K ter za dvojne sirote (torej brez očeta in matere) 3.50 K mesečno. Draginske doklade sprejme upokojenec 240.— K, vdove in dvojne sirote 180.— K, in člani upokojenecv 84.— K na mesec. Jasno Vam bode g. kralj.

namestnik, da se s temi svotami ni mogoče preživljati ob sedanji draginji. Mnogi izmed njih se je ohranil pri žiljenju s tem, da je prodajal dele hišne oprave in druge predmete, zlasti obleko ter si na ta način pomagal v najhujši sili, — draginja pa še vedno narašča. V tej nujni potrebi se obračamo na Vas gosp. kralj. namestnik za pomoč.

V prvo predlagamo sledeče:

1. Za slučaj združenja brat. skladnic z drugimi strokami v Belgradu, ali event. samo za Slovenijo, naj se rud. upokojenci zednačijo z upokojenci drž. železnic, t. j. z njihovimi enakimi dokladami.

2. V slučaju, da ostanejo bratovske skladnice kot do sedaj običajno, naj se upostavi zakon, kateri bode delodajalcem zaukazoval času primerno skrbeti za svoje upokojence, bodisi s službami, bodisi z 90% pokojnino minimalnih plač aktivnih delavcev.

3. Ali pa naj se naredba deželne vlade, razglašena v Uradnem listu št. 135, iz leta 1921, spremeni v toliko:

a) Drag. doklade za rud. upokojence naj se zvišajo od 240.— K na 1200.— K, za upokojenke, vdove in vojne dsirote od sedanjih 180.— K na 800.— K, članom upokojencev od 84.— K na 300 kron mesečno.

b) Visočina doklad naj bi se zvišala od 600 kron na 4000.— K.

c) V dohodke naj se prištevajo: cela in pol posestva, obrti, stalne službe in naložen kapital.

d) da se popravijo krivice, katere se godijo nekaterim upokojencem; želimo, da se sestavi odbor 2 delavcev in 2 upokojencev kot nadzorstvo, ki bo imel nalogo nadzorovati pritožbe in prošnje ter event. iste reševati, obenem pa nadzorovati gospodarstvo pokr. pokoj. sklada za Slovenijo v Ljubljani.

Z uljudno prošnjo, da upoštevate naše predloge beležim z velespoštovanjem za Rudarske upokojence: Anton Hribar, predsednik.

* * *

Na to spomenico je dobilo društvo naslednji odgovor od gospoda pokrajinskega namestnika:

Društvu upokojencev Trboveljske premogokopne družbe v roke predsednika Antona Hribarja v Trbovljah.

Z ozirom na spomenico, ki mi jo je predložilo društvo upokojencev Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah ob priliki mojega službenega poseta vtem okraju, dne 9. aprila t. l., čast mi je cenj. društvu sporočiti sledeče: Vsi rudarji so za slučaj onemoglosti in starosti zavarovani pri bratovskih skladnicah. Te obstoje ali za posamezne rudnike, ali pa za več rudnikov jedna. Bratovske skladnice so urejene po še veljavnem zakonu z dne 28. marca 1889, drž. zak. št. 127. V tem zakonu so določene pravice in dolžnosti zavarovancev, posebno tudi prispevki v blagajno po starostnih tabelah in njene dajatve z najmanj letnih 200 K za moške člane in 100 K za ženske člane. Pri nekaterih bratovskih skladnicah raste provizija z leti članstva do letnih 400 K. Za to zavarovanje prispevata delavec in podjetnik jednake zneske v provizijsko blagajno.

Delavce se sme pa tudi višje zavarovati, mora pa za višji zavarovani znesek, v kolikor kreesga po statutu določen obligatoričen znesek, plačevati prispevke sam iz svojega, podjetnik, ne prispeva v to svrhu.

Z naredbo celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 10. septembra 1919, oziroma 3. novembra 1920, se je ustanovil poseben fond na ta način, da se pobira od vsakega vagona (10 t.) prodanega premoga po 200 K. Ta fond upravlja začasna delavska zavarovalnica in plačuje iz njega po potrebi doklade provizionistom, pa ne samo premogarjem, ampak tudi onim drugih strank. Koncem leta 1920 je prejemale iz bratovskih skladnic v Celi Sloveniji provizijo 1.601 (— 7); 1919: 1.608 bivših članov, 1.818 (— 20) vdov in 983 (+ 51) sirot, skupno 3.902 (+ 24) oseb. Trajne provizije so znašale povprečno za enega invalida 302.52 K, za vdovo 121.65 K in za siroto 49.98 K letno. Skupni znesek izplačanih provizij:

160.331

484.340

149.128

793.799 K

Iz pokrajinskega pokojninskega sklada se je plačevalo mesečno po 240 K vpokojencem in vodom pa po 180 K mesečno kot draginjsko doklado.

Iz tega je razvidno, da dobivajo vpokojenci rudarji one podpore, na koje imajo pravico po zakonitih določbah, kar tudi sami priznavajo, je pa tudi razvidno, da s temi dohodki ne morejo živeti.

Rešiti je pa treba to vprašanje jednostavno za vse rudarje-vpokojence vsaj cele Slovenije, že že ne cele kraljevine.

Znano mi je, da se že deluje na skupni zavarovalnici za starost v ministrtvu za socialno politiko da temu nasprotujejo rudarji sami, rudniški podjetniki in tudi ministrtvo za šume in rudnike, ki vsi zahtevajo, da naj ostane zavarovanje rudarjev ločeno od drugih strok v delokrogu ministrtva za šume in rudnike.

Iz premoženja 15 provizijskih blagajn, ki je znašalo koncem leta 1920 v vsej Sloveniji 9 milijonov 737.928 K, ni mogoče podpor zvišati, ker so že zdaj nekatere blagajne pasivne, ne glede na dejstvo, da je od tega premoženja naloženih 4.253.500K (nomin. vrednost) v avstrijskem vojnem posojilu in velik del pa še v vrednostnih papirjih, ki so danes zelo dvomljive vrednosti.

Vprašanje nastane, odkod kriti poviške, ki bi znašali že pri malem povišku precejšnjo svoto. Država, ki se za svoje aktivne nameščence ne more času primerno skrbeti, gotovo ne bo prevzela tega bremena; od nje bi potem z enako pravico zahtevali tudi drugi privatni vpokojenci jednake poviške pokojnin.

Podjetniki se zakonitimi potom event. k temu prisili, prevallili bodo pa to novo obremenitev zopet na konsumente potom povišanja cen produktov, ki so že tako dovolj visoke in bi konkurence z inozemstvo ne prenesle.

Povišanju prispevkov v provizijske blagajne v svrhu kritja že zapadlih provizij bi nasprotovali podjetniki, ki bi se pa že znali za to kriti, zlasti pa bi nasprotovali sedanji aktivni člani, ker bi morali plačevati za druge. Iz navedenega nastane vprašanje, od kod torej vzeti poviške, oziroma od kod naj se vzame kritje za poviške, kakor jih zahteva spomenica. Pozivam cenjeno društvo, da se tudi v tem pogledu izjavi. Društvo se naj pogovori z aktivnimi člani bratovskih skladnic, če so pripravljene v to svrhu prispevati. Pripominjam pa, da bi bili ti prispevki mnogo večji kakor so sedanj. Določiti bi jih pa moral zavarovalni tehnik. Morda bi bilo pa dobro počakati kaj ukrene v zadevi ministrtvo za soc. politiko. — Pokrajinski namestnik: Ivan Hribar, l. r.

* * *

Po sprejemu tega odgovora se je društvo obrnilo na Jugoslovanski klub. Spomenico priobčimo prihodnjič s komentarjem, ker v to številko vsled pomanjkanja prostoril ni bilo mogoče.

Velenje.

V nedeljo dne 21. maja t. l. se je vršil pri nas občni zbor skupine »Rudarske zveze«.

Izvolil se je nov odbor. Skupina je imela v preteklem poslovnem letu 5 sej, 5 sestankov n 6 večjih shodov. Za razvedrilo članov se je priredilo 2 veselici.

Dohodkov je imela skupina 2393 K, stroškov pa 1936 K. Istotako je bilo tudi precej strokovnega dela. Vložila se je spomenica zaboljšanje gmotnega položaja rudarjev.

Raznih vlog je bilo odposlanih 40, odgovorov je došlo 30.

Poslala se je resolucija glede zdravnika, ki se glasi:

RESOLUCIJA,

sklenjena dne 21. maja v Društvenem domu v Škalah pri Velenju, s katero zahtevamo:

Organizirani delavci v Rudarski zvezi na državnem premogovniku Velenju odločno protestiramo proti vsaki odstranitvi g. zdravnika dr. Lichteneggerja ter nastavljenju drugega zdravnika! Delavstvo hoče imeti Lichteneggerja tako dolgo, dokler on

sam hoče biti nastavljen v tem obratu. Rudarji ne rabijo samo narodnega zdravnika, ampak takega, ki pozna bolezn. Ker to ni zakonito, je zato vsako tako usiljevanje drugega zdravnika neutemeljeno in ga delavstvo ne more pripoznati, ker za plačilo vsakega zdravnika je odgovorno tudi delavstvo samo in se brez njegove vednosti ne sme v takih zadevah sklepati.

Prosimo, da to vzamete na znanje!

Skupina Rudarske zveze, Velenje.

Po poročilih smo se razšli s trdnim zaupanjem v svojo stanovsko organizacijo in s sklepom, da hočemo vse sile posvetiti njej in za njen prosep.

Škofja Loka. Dne 29. t. m. se je vršila razprava zaboljšanje gmotnega položaja delavstva tovarne »Šešir« v Škofji Loki. Delavstvo je stavilo zahtevo za 50% povišanje prejemkov. Sklenil se je sledeči mezdni dogovor:

Dogovor

sklenjen v pisarni tovarne klobukov »Šešir« v Škofji Loki dne 29. maja 1922, med podjetjem »Šešir« na eni in Strokovno zvezo tovarniškega delavstva na drugi strani.

Navzoči: Upravni svetniki: ing. Viktor Turnšek, dr. Ivan Slokar, Hanuš Krofta ter ravnatelj Josip Peklič, kot zastopnik organizacije g. Cvikelj in zaupniki delavstva.

1. Vsem delavcem se zviša dnevna mezda za 20%;

2. vsem delavkam se zviša dnevna mezda za 25%;

3. akordantom se zviša akord za 10% minimalno, nadalje se prepusti g. ravnatelju, akordne postavke, katere ne dosega primerne višine isti, po svoji prevdarnosti primerno regulira;

4. onim delavcem in delavkam, ki imajo mesečne plače, se jim ista primerno zviša, izvzeti so mojstri;

5. povišek plače velja od 1. junija 1922;

6. zaupniki, ki so se udeležili pogajanj, se ne bodo zasledovali s kvarnimi posledicami

7. vse dosedanje določbe ostanejo še nadelje v veljavi.

Prebrano zaključeno.

Škofja Loka, dne 29. maja 1922.

Za tovarno: Ign. Vikt. Turnšek l. r., dr. Ivan Slokar l. r., Krofta l. r.

Za delavstvo: Gustelj Cvikelj l. r.

Tako se je zaključil drugi mezdni dogovor kar tovarna obratuje. Delavstvo je lahko spoznalo, kolike koristi je skupnost delavstva in enoten nastop. Kot povsod je treba tudi še tukaj da se bo delavstvo izpopolnilo. Treba je več sestankov in razgovorov; bolj je delavec podučen, tem večji vpliv ima in ugled.

Tržič. V zadnjih sejah smo pretresovali eno precej važno vprašanje za tržiško delavstvo. Zadevo smo sporočili že centrali, da bi o tem izrazila svoje mnenje. (Opomba tajništva SZTD. Zadeva je bila že na dnevnem redu seje centralnega odbora SZTD in se je načelstvo izreklo načelno za to.)

Strokovna zveza lesnega in stavbinškega delavstva. Dne 3. maja t. l. se je vršila mezdna razprava v tovarni podpetnikov v Rimskih toplicah. Sklenil se je naslednji sporazum: 1. Mezda se zviša vsemu delavstvu za 25 odstotkov; istotako tudi akordne postavke. 2. Povišek velja od 29. aprila 1922 dalje. Boj je bil precej trd; a ker je delavstvo tukaj zavedno in do zadnjega trdno organizirano ni uspeh izostal. Strokovno zvezo je zastopal tajnik Gajšek Ivan, zaupništvo Ulaga Anton, poverj. za soc. skrb dr. Skubic in podjetje Josip Fischer.

Shod lesnih delavcev v Jurkloštru. Dne 11. junija t. l. se vrši v Jurkloštru shod lesnih delavcev po pozni sv. maši pri podružnici sv. Trojice. Shod bo strokovnega značaja in velike važnosti za tukajšnje delavstvo. Govornik pride iz Ljubljane.

Strokovna zveza zasebnih uslužbencev. Uslužbenstvo Gospodarske zveze v Ljubljani je v mezdnem gibanju že od 13. maja 1922. Dne 20. maja t. l. so delavski zastopniki pri pogajanjih že upali, da bo prišlo do sporazuma, ker so svoje zahteve popustili na minimum, nakar je g. ravnatelj izjavil, da ni pooblaščen skleniti sporazuma. Dne 24. maja t. l. smo prejeli od načelstva dopis s katerim se odklanjajo vse zahteve. Uslužbenstvo zahteva 35 odstotno povišanje vseh dosedanjih plač in družinskih doklad, ter vsaj eno delovno obleko oz. plašč na leto zastonj. Ker uslužbenstvo ve, kako in koliko se je pri zadnji bilanci razdelilo nagrade, to pa samo med uradništvo, vodi boj naprej in hoče v doseg svojih zahtev se poslužiti sredstev, ki mu še ostajajo.

Tobačno delavstvo. V strašni bedi živi delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani. Draginja presega že vse meje, delavstvo raztrgano in lačno. Usojamo vprašati tem potom finančno delegacijo, upravo monopola, ministr. financ, katerim je dobro znano, da dela tobačna tovarna ogromne dobičke, zakaj pusti izčrpane in sestradane delavce še nadalje trpeti? Zganite se merodajni krogi, da se nam takoj nakaže povišek na draginjske doklade za preživljanje. — Vse spomenice in prošnje, katere so se pošiljale na razna mesta, so ostale brezuspešne. Pričakujemo, da ta klic ne bo in ne sme ostati klič vpijočega v puščavi!

Maribor. V soboto dne 10. t. m. se vrši skupna seja vseh odborov in strok radi ureditve pokrajinskega tajništva v Mariboru v prostorih JSZ. Začetek točno ob 8. uri. Zastopnik JSZ pride iz Ljubljane.

Ruše. V nedeljo dne 11. t. m. se vrši shod tamošnjega kršč. soc. delavstva po rani sv. maši ob 8. uri zjutraj. Govornik pride iz Ljubljane. Tovariši, udeležba bo pričala o Vaši zavednosti.

Jesenice. Pred kratkim se je vršil pri nas sestanek, na katerem je poročal zastopnik SZTD o novi reorganizaciji ter o novouvedenem poslovanju. Razvil se je razgovor tudi, kakšne naloge nas še čakajo, da je treba še veliko dela predno se bomo popolnoma usposobili. Naša skupina se dobro razvija. Krizo je prestala in sedaj je pričakovati, da bomo v kratkem lahko zabeležili precejšen naš napredek.

Promečna zveza.

Zakaj se ne izvršujejo naredbe?

Ravnateljstvo v Zagrebu je bilo izdalo naredbo pod št. 454 in 494 oz. 33.432/21., da se imajo vsi uslužbenci-nadničari (delavci z dnevno plačo), ki vrše službo nepretrgano že 3 leta na sistemiziranih mestih smatrati za pomožne uslužbenke, in radi tega jih je zaračunavati v plačilno polo na konto IV., postavke 2.

Ta naredba se pa večinoma ni upoštevala. Imamo ljudi, ki vrše službo stalnih uslužbencev 10, 15 in več let, kljub temu niso bili v smislu omenjenih okrožnic sprejeti kot pomožni uslužbenci v plačilno polo. Deloma je vzrok v tem, da se pri nas nihče ne spozna, koliko in katera mesta so normirana. In prav iz tega vzroka se je tuintam omenjena naredba položila — od akta, na škodo uslužbenca. Krivda pa pade na ravnateljstvo, ki ne normira toliko mest, kolikor jih je potrebno za normalni promet. Brez normiranja vseh službenih mest so take okrožnice pesek v oči — papir za ad akta. Kako nesmiselnost imamo tudi v tem oziru pri nas, naj sledi samo ena mala primera. Imamo manjše postaje, na katerih je normirano samo eno mesto kretnika, da pa je mogoč redni promet, morata stalno vršiti službo tam dva kretnika, samo s to razliko, da je prvi na normiranem mestu, toraj stalno nastavljen uslužbenec, dočim je njegov sotovariš z enako opravljajočo službo na »nenormiranem« mestu, radi

tega mora biti delavec, tudi če je tam 10, 15 in še več let in je toraj tudi omenjena naredba za istega — ad akta. To je socialno krivično, ki bi se z malo dobre volje dalo s kratko potezo svinčnika poravnati, a uverjeni smo, da govorimo gluhim ušesom v tej dobi splošnega kaosa in antisocialnega mišljenja od zgoraj.

Drugi vzrok, da se je ta naredba tako enostavno ignorirala je tudi v tem, da večina uradov misli, da so naredbe in okrožnice le za urade, ne pa tudi za uslužbenke in mesto da bi okrožnice dali uslužbencem na vpogled oziroma bi se morale bolj važne tudi tolmačiti, pojasniti — pa se »kuhajo« po raznih miznicah. Ravno z gori omenjeno naredbo smo imeli slučaj, da se je med prizadetimi šele po dolgem času začelo nekaj šušljati kakor o kakem tajnem aktu in da so posamezniki preko pristojnih uradov osebno pri likvidaturi v Zagrebu intervenirali. »Promečna zveza« je storila potrebne korake in opozorila inspektorat in ravnateljstvo v Zagrebu, da naj se poskrbi, da se omenjena naredba docela izvrši.

Dne 22. aprila 1922 je ravnateljstvo izdala okrožnico broj 8304, ki določa, da počenši od 25. aprila t. l. se imajo vsi predelavci smatrati kot nekvalificirani delavci s težjo službo. Vsled tega morajo sekcije po točki 4 a člena 7 »Začasnega Pravilnika« svoje predelavce po letnem

službovanju uvrstiti v omenjeno skupino. Isto velja za vse one delavce, ki opravljajo službo mesto čuvajev (substituti), ako traja to neprekinjeno vsaj 30 dni. Obenem pripominja direkcija na odredbo broj 33.432 iz eta 1921, da se imajo vsi oni delavci, ki opravljajo 3 leta službo čuvaja, takoj smatrati kot pomožne uslužbenke in jih vpisati v plačilne pole. Istočasno pa je vkinjeno gori imenovanim doplačilo po 20 par, katerega so imeli na progah avstr. državnih železnic.

S tem so predelavci in delavci namestniki čuvajev priznani kot delavci s težjim delom. Je pa to zopet čuden pojem socialne pravičnosti. Delavec-substitut, ki bo vršil službo samo 29 dni, ne bo smatran za delavca s težjim delom, ampak šele po 30 dneh. Človek z normalno pametjo si pač ne more drugače misliti, kakor da če je to delo priznano za težje — je pač to težje, pa naj traja isto dva ali pa trideset dni. No, gospodje imajo pač svoje kaprice in uverjeni smo, da se ne bodo nikdar naučili logično, še manj pa socialno pravično misliti. Pripominjamo samo še to: Skrajno krivično je, da se po »Začasnem pravilniku« smatra progovne delavce kot delavce z lažjim delom. Ravnateljstvo bi v smislu »Začasnega pravilnika« lahko vse progovne delavce priznala za s težjim delom in s tem odpravila skrajno krivico, ki se istim godi. Kdor je zmožen progovne delavce kvalificirati za delavce z ložjim delom, se samega sebe prav slabo kvalificira in zasluzi, da se mu da vsaj mesec dni kramp v roke.

— Pasivna rezistenca v mariborski delavnici je končana. O tem predmetu spregovorimo obširneje, ko se bo pokazalo, kako bo železnica izpolnila svoje obveznosti. Za danes povdarimo le toliko, da gibanje ni bilo povzročeno po kaki stranki ali organizaciji, kakor je bilo doslej v navadi, ampak je bilo čisto naraven izbruh obupa. Vsled tega pa je med delavstvom vladal ves čas vzoren mir in red, tako, da so se morale oblasti le prepričati, da je pravica na strani onih ki kličejo pomoči. Uprava je odlašala s pogajanjem čakajoč, da pride do glasnega hrupa, da se potem ona sama, ki je bila prava povročiteljica incidenta, lahko skrrije v senco bajonetov. A tokrat se je varala in še se bo varala, ako morda misli, da je z sklepom miru že vse končano. Delavstvo je orožje samo le odložilo, ne pa zavrglo.

Okrožnica direkcije Zagreb št. 8304/D z dne 24. aprila 1922. Odrejamo, da se počenši s 1. aprilom tekočega leta zaračunavajo predelavci kakor nekvalificirani delavci s težko službo. Vsled tega naj sekcije svoje predelavce uvrste po točki 4 a (člen 7 začasnega pravilnika) v po letih službovanja pripadle skupine. Namestniki čuvajev se morajo istotako zaračunavati kot nekvalificirani delavci s težko službo, ako nadomestovanje traja nepretrgoma 30 dni...

Umetniki v računski stroki so tisti gospodje, ki so izračunali tablice za draginjske doklade železničarjem. Le-ti prekosi še one, ki so izrajtali, da po pravilih odpade od 28 vagonov krompirja razdeljenega na 7 siromašnih vasi na vsako vas 13 vagonov. Ali pa gospoda morda zamenja

pojma valuta in draginja ter misli, da prva rase druga pa pada. Drugače si ni mogoče misliti, kako se more zadnja uredba draginjskih doklad imenovati »akcija v prid železničarjem? So nekatere kategorije nekaj malega pridobile, a še dolgo ne toliko, za kolikor je od 1. januarja 1922 sem draginja narastla. Nezaslišano pa je, da se je nekatere kategorije celo oškodovalo, ker jim po novoizumljenih tablicah pripada manjša draginjska doklada, kakor so jo pa imeli po stari uredbi. In to so iste kategorije, ki imajo primeroma najmanjše temelje plače in najnapornejše službe. Zdi se, da smo z osvoboditvijo prišla iz dežja pod kap. Priznati moramo, da pod dunajsko komando ni bilo slabše, če ne v marsičem boljše. Uprave so se zavedale, da pomeni železničar v državnem gospodarstvu faktor, s katerim se mora računati, ter so kolikor toliko z njimi pravično postopale. Sedaj pa se zdi, da si uprave, skličujoč se ena na drugo le prizadevajo spraviti železničarje, in to predvsem tiste, ki kaj delajo, v skrajnem obup in jih zapeljatj k nepremišljenim dejanjem, da bi potem po njih lastni krivdi in nesposobnosti nastale gospodarske neuspehe zakrili, malega železničarja pa proglasili za prekucua. Ne pravimo, da se godi drugim javnim nameščencem morda kaj boljše. Vsi smo enako uboge pare. Vsaka akcija nam v prilog se raztrobi po celo leto vnaprej v svet, ministri groze s povišanjem davkov in tarifov tako pravočasno vnaprej, da je vsakemu branjevcu dana prilika, da se s povišanjem cen pravočasno na vse pripravi. Ko pa potem prideze državna akcija v prid javnim nastavljenecem na dan, pa izgleda tako, da človek ne zna, ali je še vreden življenja ali pa samo zasmehovanja. S tem predmetom se bomo še pečali in tako dolgo in vztrajno, dokler nam bodo zapirali ušesa. O draginjskih dokladah delavcem bomo spregovorili, ko izide tozadевна uredba.

Redni dopusti. Nekateri predstojniki službenih mest na državni železnici zahtevajo od svojih podrejenih, da se morajo redni dopusti izrabiti v celi izmeri nepretrgoma na enkrat. Deliti dopust po potrebi uslužbencev ne pripuste, dasiravno za to njih zahtevo ni nobene podlage v predpisih. Ta manira izvira le iz komodnosti dotičnih predstojnikov, katerim nujno svetujemo, da se je odvadijo. Uslužbenci rabijo dopuste za razne zasebne potrebe tekom leta, kar se pa ne da v osmih ali 14 dneh urediti. Mali uslužbenci imajo najeta polja ter rabijo kak dan za setev, drugokrat kak dan za obdelavo in slednjič za pospravo pridelkov. Naravno je torej, da mora biti dopust deljiv; da ne zgreši svojega namena. To stališče bomo zastopali kot edino zdravo in pravo.

Tovarišem predsednikom skupin in plačilnic. Nova pravila z poslovníkom vred so v tisku in ko bodo knjižice dogotovljene, pošljemo jih vsem našim članom. Po teh pravilih ne sme noben član nad dva meseca zaostati s članarino, da ne zapadejo pridobljene pravice do organizacije. Na to dolžbo prav posebno opozarjamo, ker moramo odločno vztrajati na tem, da vlada red. Člani, ki ne izpolnjujejo redno svojih dolžnosti naj se ne zanašajo na pomoči osrednjega odbora, ker s tem, da je kdo samo vpisan član, organizaciji ni nič pomagano. Le redno plačujoči člani so tista hrbtenica, na katero se moremo zanašati. Ako se člani hudujejo, da ne dobivajo redno časopisa, so si tega večinoma sami krivi, ker list stane gotov denar, katerega nam pa odrekajo s tem, da nekateri sploh nič ne plačujejo članarine i. t. d. Če bo šlo tako naprej, bo potrebno list dopošiljati le onim zavednim članom, ki so po vsakokratnem mesečnem obračunu do 5. dne vsakega meseca poravnali svoje obveznosti. Tovariše predsednike skupin in plačilnic pa prosimo, da o tem obveste vse člane, ter da nam pošljejo obračune zanesljivo do 10. dne vsakega meseca. Kdor ne plača, naj ostane doma.

Vsem skupinam PZ. Podpisano vodstvo naznanja tem potom vsem skupinam, zaupnikom in članom, da so uradne ure za eventualne informacije vsaki dan od 16.—17. ure v društvenih prostorih Stari trg 2/1. Vodstvo Prometne Zveze.

Dopisi.

IZ ZAGORJA OB SAVI.

Že 21. m. m., so bile potom II. skupine rudarjev, odposlane reprezentanci Trboveljske premogokopne družbe zahteve, za prepotrebno zvišanje delavskih plač. Zdi se pa, da se našim izjemalcem prav nič ne mudi pogajati z rudarji. Čemu? Kaj se pravi pri današnji draginji živeti potom plače, katere oni dirigirajo, ne vedo. Ne čutijo, kaj je pomanjkanje, kaj hudo. Človek, ki vse to prenaša na svoji koži, bi se menda vprašal! Ja h..... zakaj imamo pa delavsko zbornico, čemu pokrajinsko vlado, čemu zakone, ali ni vse to, da nas štiti. Tako bi pač moralo biti. Toda, vrži psu kost, prijatelja bosta. Tistih 5 milijonov, katere je dobil g. kr. namestnik Hribar, od Trbov. prem. družbe za nakup Windischgratzove vile na Bledu, za kraljev poročni dar, je moža tako osupnilo, da je pozabil na vse drugo, pozabil, da ti milijoni niso zadeli pravega atresanta. Vsi rudarji smo edini v tem, naj vlada tu posreduje, da se pogajanja ne zavlačujejo, dolžnost iste pa je, da se postavi na stališče, da je treba rudarjem pomagati. Volja vlade je, ali hoče mirnih državljanov, ali lačnih elementov! Lepo bi bilo slišati, da je ob času kraljeve poroke, dosegla amnestija, tudi Trboveljskih knapov — želodec! Rudar.

RIMSKE TOPLICE.

Pri tukajšnjem podjetju parne žage se nahaja neki paznik M. G., ki se v šikaniranju delavcev prav posebno odlikuje.

Omenjeni paznik je dne 19. maja 1922 rekel dvema delavcema, ki sta prišla pred šihom naglati dva vagona drv za dva gospoda, da sta že dovolj zslužila. Tako sta morala uboga delaveca

oditi domov in to zato, ker sta imela postranski zaslužek.

Vsak ve, da ako bi ne bila potreba velika, da bi omenjena delaveca ne delala pred uro postranskega dela. Imata družino, vsled tega morata, ako tovarna ne da primernega zaslužka za pošteno preživetje poskrbeti si primanjkljaj drugod.

Nam je znano, kako se je omenjeni paznik povzpela do sedanje službe.

Na petolizen način bi lahko marsikdo postal paznik. Vsi smo ljudje, nasprotno pa Vi mislite, da ste samo Vi človek. Ako ne boste bolj prijazni z delavstvom, bomo prihodnjic prišli z željo, ki Vam bo gotovo neljuba.

LITIJA.

V nedeljo dne 4. t. m. se vrši pri nas »ljudska veselica« v prostorih na pošti.

Delavstvo predilnice, organizirano v SZTD se bo polnoštevilno udeležilo. Po trudapolnem delu je potrebno razvedrilo, da se tako trdneje združimo.

Spoznanje med seboj nam bo našo moč podvojilo. Pričetek veselice je ob 3 popoldne. Za zabavo izvrstno preskrbljeno.

Vabljeni vsi prijatelji delavstva, da pridejo med nas, da se spoznamo.

Preska. V nedeljo dne 21. maja se je vršil pri nas sestanek skupne SZiTD. Na sestanku je poročal tovariš Cvikelj iz Ljubljane. Pogovorili smo se, kako se je naša centrala preuredila in kakšno je naše poslovanje. Po navodilih, ki smo jih dobili, se bomo ravnali, ker smo spoznali, da edino ako bomo složni in res organizirani, bomo úspeli.

LJUTOMER.

Beda, ki je med viničarji, je nepopisna. 15—20 K dobi za svoj celodnevni trud. Človeka je sram, da je kaj takega sploh mogoče. Vsaj je viničar vendar ravno tako človek kot drugi stanovi.

Veleposestniki bi najraje videli, da bi šel viničar in kmetski delavec živ v grob, samo to jih drži nazaj, ker bi ne imeli potem koga izkriščati.

Viničarji in kmetski delavci! Vi pa imejte več zanimanja za Vaše strokovno organizacijo.

Ako ni pravega razumevanja za samopomoč, potem tudi ni rešitve.

Poljčane. Vaš dopis prejeli. Ker pa je bil dopis iz Ljutomera skoraj ravno isti, je za danes Vaš izostal.

Krekova posojilnica v Mariboru je edina popolnoma delavska gospodarska in zadružna naprava v Sloveniji. Nova posojilnica prav dobro napreduje, krog vlagateljev je vedno večji. Potrebni pa dobe po nizkih obrestih in stroških posojila. Posojilnica ima svoje prostore v Frančiškanski ulici št. 2. Uradne ure so vsako soboto popoldne od 3—5, ter vsako nedeljo in praznik od 9.—1. in 4.—5. ure.

Kdor more, naj si naroči naš delavski dnevnik »Novi čas«. Naroči ga pri upravi »Novega časa«, Kopitarjeva ulica 6. — Ljubljana.

Kdor lista ne sprejme v redu, naj takoj reklamira! Reklamacije so poštnine proste.

Urednik: Gustelj Cvikelj.
Izdajatelj: Konzorcij »NAŠE MOČI«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Proletarci! V gospodarski osamosvojitvi je naša rešitev! Naj ne bo krščanskega socialca, ki ne bi bil član svoje gospodarske organizacije:

I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani.

Ima 37 prodajalen. Ko bi storil vsak svojo dolžnost, ki jo ima do sebe in do svoje družine, bi jih imelo vsaj enkrat več. — Geslo proletarca naj bo: Vsi v svojo gospodarsko organizacijo. — Vsak član sme kupovati v katerikoli prodajalni naše zadruga. Člani, ki pridejo iz dežele v Ljubljano naj se ne pozabijo oglasiti v naši zadružni kleti Kongresni trg 2, kjer dobe tudi gorka jedila in okrepčila.